

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 1, 2, 3, 10, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24 IR 27-1 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 29, 31-1, 71, 415, 416, 417, 420, 423, 424,
426, 427, 431, 589, 603, 608, 611 IR 686 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO
68 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-21-1599) (21-20594(3))

2021-11-18 Nr. NV-2912

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 1, 2, 3, 10, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24 ir 27-1 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – SEAKĮ projektas):

1. SEAKĮ projekto 1 straipsniu keičiamo Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – SEAKĮ) 1 straipsnio pildymas 1^l dalimi tikslintinas dėl šių aspektų:

1.1. Lietuvos Respublikoje nėra deleguotosios įstatymų leidybos (Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 1999 m. birželio 3 d., 2004 m. kovo 5 d. nutarimai), todėl Seimas, kaip įstatymų leidėjas, negali pavesti Vyriausybei ar kitoms institucijoms poįstatyminiais aktais reguliuoti tuos teisinius santykius, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymais, o Vyriausybė ar kitos institucijos negali tokių įgaliojimų priimti. Atsižvelgiant į tai, taktinių ir logistinių transporto priemonių ir jų priekabų, kuriose integruotos ginklų ir valdymo sistemos, ir jų priekabų (toliau – taktinės transporto priemonės) techninės apžiūros ir techninės ekspertizės *reikalavimus*, taip pat *reikalavimus* jas atliekantiems asmenims turi nustatyti įstatymas. Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai gali būti pavesta nustatyti tik procedūrines normas;

1.2. Be to, kitų transporto priemonių privalomosios techninės apžiūros ir techninės ekspertizės reikalavimai, taip pat reikalavimai jas atliekantiems asmenims nustatyti SEAKĮ 29 ir 29¹ straipsniuose, todėl neaišku, kokios objektyvios aplinkybės (sąlygos) lėmė, kad taktinių transporto priemonių techninės apžiūros ir techninės ekspertizės *reikalavimus*, taip pat *reikalavimus* jas atliekantiems asmenims siūloma nustatyti Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai. Vien tai, kad taktinės transporto priemonės iš esmės skiriasi nuo kitų motorinių transporto priemonių ir pagal savo pobūdį yra skirtos specialioms funkcijoms vykdyti (karinėms operacijoms ir pasirengimui joms bei kitoms kariuomenės funkcijoms) nesukuria galimybės šiuos santykius reguliuoti poįstatyminiame teisės akte. Atsižvelgiant į konkrečias teisinės aplinkybes įvertinus asmenų ir objektų, kuriems taikomas toks skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumus, taktinių transporto priemonių teisinis reguliavimas gali skirtis nuo kitų transporto priemonių teisinio reguliavimo, tačiau tai negali nulemti, ar teisiniai santykiai turi būti reguliuojami įstatyme ar poįstatyminiame teisės akte. Atsižvelgiant į tai, manome, kad bendros normos dėl taktinių transporto priemonių turi būti nustatytos įstatyme;

1.3. Siūlomos normos neatitinka ir teisės technikos reikalavimų, nes SEAKĮ 1 straipsnis nustato SEAKĮ paskirtį ir taikymą, todėl nuostatos susiję su pavedimais Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai, nuostata, kas atliks taktinių transporto priemonių techninę apžiūrą ir techninę ekspertizę nepatenka ne tik į šio straipsnio reguliavimo dalyką, bet ir į tai, ką turi reguliuoti įstatymų bendrosios nuostatos (SEAKĮ Pirmasis skirsnis „Bendrosios nuostatos“).

2. Siekiant teisinio aiškumo ir laikantis hierarchijos principo įstatyme vartojamos sąvokos turi būti apibrėžtos (atskleistas jų turinys) pačiame įstatyme, o ne poįstatyminiame teisės akte, todėl SEAKĮ siūlome apibrėžti sąvoką „kelių ženklavimas“ ar atskleisti šios sąvokos turinį. Pastaba taikytina ir kitoms SEAKĮ projekte vartojamoms sąvokoms, kurios SEAKĮ neapibrėžtos (neatskleistas jų turinys), pvz., sąvoka „oficialios delegacijos“ (SEAKĮ projekto 4 straipsnio 8 dalis) yra apibrėžta poįstatyminiame teisės akte – Oficialių svečių priėmimo Lietuvos Respublikoje tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr. 1485, sąvoka „gyvenamoji zona“ (SEAKĮ projekto 6 straipsnis) – Kelių eismo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950, o ne SEAKĮ ir kitos. Be to, SEAKĮ vartojamos kitame įstatyme ar įstatymuose apibrėžtos sąvokos, todėl siūlome SEAKĮ 2 straipsnį papildyti nuostata, kad kitos SEAKĮ vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos kitame nurodytame įstatyme ar įstatymuose (pvz., sąvokos „saugomi asmenys“ ir „Lietuvos Respublikos oficialūs svečiai“ apibrėžti Vadovybės apsaugos įstatyme). Atsižvelgus į šią pastabą atitinkamai tikslintina SEAKĮ 10 straipsnio 9 dalies 10 punktas (SEAKĮ projekto 4 straipsnio 8 dalis) ir SEAKĮ 19 straipsnio 1 dalis (SEAKĮ projekto 8 straipsnio 1 dalis).

3. SEAKĮ projekto 4 straipsnio 1 dalyje keičiamo SEAKĮ 10 straipsnio 1 dalies pildomame 34 punkte nustatyta, kad Susisiekimo ministerija ar jos įgaliota institucija *tvarko* duomenis apie eismo įvykius, o šio straipsnio 9 dalies 7 punkte – policija *tvarko* duomenis apie KET pažeidimus ir eismo įvykius, tačiau šios nuostatos nėra aiškos, nes nenurodyta, *kur* šie subjektai nurodytus duomenis tvarko. Projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad šie duomenys bus tvarkomi eismo įvykių informacinėje sistemoje ir atitinkamame registre. Atsižvelgiant į tai, šią funkciją atlieka šios sistemos ar registro tvarkytojai, kurie pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 2 straipsnio 11 ir 16 dalis, 33 straipsnio 1 dalį ir kitas šio įstatymo nuostatas paskiriami informacinės sistemos ar registro nuostatuose, o ne įstatyme. Dar 2017 m. liepos 10 d. įsigaliojo SEAKĮ redakcija Nr. XIII-403, kurioje buvo atsisakyta informacinių sistemų ir registrų tvarkytojų nurodymo SEAKĮ. Atsižvelgdami į tai, manome, kad šios funkcijos nustatymas SEAKĮ nereikalingas (perteklinis).

4. SEAKĮ projekto 6 straipsniu keičiamo SEAKĮ 15 straipsnio pavadinimas neatitinka jame dėstomo turinio, nes jame išdėstytos ne tik pėsčiųjų *pareigos*, bet ir jiems taikomi *draudimai*. Ateityje keičiant ir kitus SEAKĮ straipsnius siūlome ištaisyti šį vartojamų sąvokų nesuderinamumą ir kituose SEAKĮ ketvirtojo skirsnio straipsniuose. Taip pat šiame ir kituose keičiamuose SEAKĮ straipsniuose siūlome vartoti SEAKĮ 2 straipsnyje apibrėžtas sąvokas (pvz., vietoj sąvokos „važiuojamoji dalis“, siūlome vartoti SEAKĮ 2 straipsnio 96 dalyje apibrėžtą sąvoką „važiuojamoji kelio dalis“).

5. SEAKĮ projekto 7 straipsniu keičiamo SEAKĮ 17 straipsnis pildomas 4¹ dalimi, kurioje siūloma nustatyti, kad *reikalavimai* dviračių vairuotojams taip pat privalomi motorinių dviračių vairuotojams, tačiau atsižvelgiant į tai, kad šiame straipsnyje nustatyti ne tik reikalavimai, bet ir *draudimai* dviračių vairuotojams (nors šio straipsnio pavadinime nurodyti tik reikalavimai), pagal siūlomą nuostatą draudimai motorinių dviračių vairuotojams neturėtų būti taikomi (ta pati problema, kaip ir nurodyta šios išvados 4 pastaboje, dėl vartojamų sąvokų nesuderinamumo).

6. SEAKĮ projekto 9 straipsniu keičiamo SEAKĮ 20 straipsnio 1 dalyje siūlome vartoti oficialų „Lietuvos Respublikos“ pavadinimą.

7. SEAKĮ projekto 10 straipsniu keičiamo SEAKĮ 22 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad vairuotojams, nepasitikrinus sveikatos nustatytu periodiškumu, vairuotojo pažymėjimas skelbiamas negaliojančiu. Siūlomas teisinis reguliavimas tikslintinas dėl šių aspektų. Pirmiausia, SEAKĮ konstruojamos normos sukelia teisinį neapibrėžtumą, kokias pasekmes sukelia vairuotojo pažymėjimo paskelbimas negaliojančiu (tarp SEAKĮ 24 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvejų, kurie susiję ir su sveikatos būkle, nėra nurodyta, kad šiuo atveju atimama teisė vairuoti transporto priemones) ir kaip jos susijęs su teisės vairuoti motorines transporto priemones, traktorius, savaeigės mašinas *suteikimu* (taip vadinasi SEAKĮ 22 straipsnis, kuris pildomas šiomis

nuostatomis). Antra, atsižvelgiant į tai, kad skelbiant negaliojančiu vairuotojo pažymėjimą ne tik nenustatoma, *kur* tai skelbiama, *kas* skelbia (tai nurodyta tik Projektų aiškinamajame rašte), bet ir neaiškus mechanizmas kaip asmuo sužinos apie tai, kad jo vairuotojo pažymėjimas paskelbtas negaliojančiu. Atsižvelgiant į tai, kad šios normos susiję su asmens teisių suvaržymu, manome, kad pagrindinės nuostatos turi būti nustatytos SEAKĮ, nes vidaus reikalų ministro tvarkoje gali būti nustatytos tik procedūrinės normos. Trečia, atsižvelgiant į tai, kad asmuo turi labai daug įsipareigojimų ir sveikatos nepasitikrins, ne dėl to, kad to piktybiškai vengs, bet tiesiog dėl kažkokių objektyvių aplinkybių tai negalės atlikti (ypač šiuo metu sunku patekti į sveikatos priežiūros įstaigas), todėl siekiant, kad vairuotojai pasitikrintų savo sveikatą tam reikia sudaryti tinkamas sąlygas, o viena jų – pirmiausia asmuo turėtų būti tinkamai informuotas apie tai ir pan. Atsižvelgdami į tai, siūlome Projektų aiškinamajame rašte nurodyti, kokių priemonių bus imtasi siekiant įgyvendinti siūlomą teisinį reguliavimą. Ketvirta, manome, kad Projektų aiškinamajame rašte nenurodytas siūlomų nuostatų pagrindinis laukiamas teigiamas rezultatas, nes nurodyta, kad transporto priemonės kontroliuojantys pareigūnai galėtų efektyviau kontroliuoti vairuotojus, dalyvaujančius viešajame eisme. Manome, kad visgi siūlomu teisiniu reguliavimu pirmiausia turėtų būti siekiama, kad vairuotojai laiku pasitikrintų sveikatą, nes vairavimas neturint teisės tai daryti dėl sveikatos problemų kelia pavojų ne tik pačiam asmeniui, bet ir visuomenei. Penkta, siūlome įvertinti, ar siūlomos nuostatos neturės poveikio korupcijai, kai stengiantis išvengti įstatyme nustatytų pasekmių sveikatos pažymos bus „nusiperkamos“ su reikiamaiais įrašais. Atsižvelgdami į tai, siūlome šias nuostatas tikslinti ir pagrįsti Projektų aiškinamajame rašte.

8. SEAKĮ projekto 11 straipsniu keičiamo SEAKĮ 24 straipsnio 5 dalyje vartojamą formuluotę „neblaivus arba apsvaigęs nuo *narkotikų, vaistų ar kitų svaigiuųjų medžiagų*“ siūlome suderinti su Administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ANK) ir Baudžiamajame kodekse vartojama formuluote „neblaivus arba apsvaigęs nuo *narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų*“. Atkreiptinas dėmesys, kad ir kitose SEAKĮ nekeičiamose nuostatose vartojamos skirtingos formuluotės (pvz., SEAKĮ 13 straipsnio 1, 10 dalys, 24 straipsnio 4 dalis, 30 straipsnio 4 punktas, 33 straipsnio 1 dalis). Toks teisinis reguliavimas leidžia įvairiai interpretuoti taikomas SEAKĮ normas ir neatitinka teisinio aiškumo principo.

9. SEAKĮ projekto 13 straipsnio 1–3 dalyse nustatytos skirtingos nurodytų SEAKĮ straipsnių įsigaliojimo datos, todėl siekiant teisinio aiškumo siūlome tikslinti šio straipsnio 4 dalies nuostatą „iki įstatymo įsigaliojimo“, nes neaišku iki kada nurodyti subjektai turi priimti įgyvendinamuosius teisės aktus. Taip pat šio straipsnio 1 dalyje po žodžio „išskyrus“ siūlome įrašyti žodžius „šio įstatymo“.

10. Pritardami Teisingumo ministerijos 2021 m. balandžio 6 d. išvados paskutiniojoje pastaboje pateiktiems argumentams ***Dėl Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 68 straipsnio***

pakeitimo įstatymo projekto ir nekartodami Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. liepos 18 d. išvados Nr. NV-1453 1 pastaboje išdėstytų argumentų laikomės tos pačios nuomonės ir manome, kad BK projektas netikslingas.

Dėl Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 29, 31-1, 71, 415, 416, 417, 420, 423, 424, 426, 427, 431, 589, 603, 608, 611 ir 686 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – ANK projektas):

11. Įstatymo straipsnio dalies pernumeravimas yra šios dalies keitimas, o atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 83 punkto nuostatas, kai keičiama daugiau kaip pusė straipsnio dalių – straipsnis dėstomas nauja redakcija, todėl ANK projekto 7 straipsniu keičiamo ANK 420 straipsnį (iš 5 dalių keičiamos 4 dalys ir papildoma 2 naujomis dalimis) reikėtų išdėstyti nauja redakcija. Pasirinkus kitą keitimo būdą, kaip manome, tinkamesnį ir ekonomiškesnį – pildant šį straipsnį dalimis su novela nereikėtų kitų straipsnio dalių pernumeravimo – tokiu atveju straipsnio nereikėtų dėstyti nauja redakcija ir nereikėtų tikslinti kituose ANK straipsniuose duodamų nuorodų į šį straipsnį (pvz., ANK 71, 427 straipsniuose).

12. ANK projekto 13 straipsniu keičiamo ANK 589 straipsnio 31 punkto keitimas atliktas neįvertinus visų šio punkto keitimų (žr., Administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 248-1, 248-2, 248-3 straipsniais įstatymą), todėl siūlome tikslinti.

13. Projektų aiškinamąjį raštą taip pat siūlome tikslinti šiais aspektais:

13.1. Siūlome stengtis apibūdinti visas siūlomas naujas teisinio reguliavimo nuostatas ir kokių teigiamų rezultatų laukiama (pvz., ANK projekte sąvokos „lengvas neblaivumas“ keitimo į sąvoką „neblaivumas“, siekiant suderinti įstatymuose vartojamas sąvokas ir pan.);

13.2. Siekiant aiškumo siūlome 13 punkte nurodyti, kokiais konkrečiais metais bus poreikis nurodytų lėšų, nes turi būti pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais ir kuriais metais reikės perskirstyti nurodytas lėšas.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė

Aida Gritienė, tel. +37070663839, el. p. aida.gritiene@lrv.lt